

CITLIVKA

Percy Bysshe
Shelley

Městská knihovna v Praze

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Citlivka

Percy Bysshe Shelley

Přeložil František Vrba

Znění tohoto textu vychází z díla [Citlivka](#) tak, jak ho vydala Erna Janská v Praze v roce 1947. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Percy Bysshe Shelley: Citlivka), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora- Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 10. 1. 2019.

OBSAH

I	6
II	11
III	14
Závěr	19

I

Keř citlivky v luzném sadu rost
A vánky jej sytily stříbrem ros
A vějířky lístků střel slunci vstříc
A sklápěl je polibkům půlnočnic.

A vstoupilo jaro v ten sličný sad
A zavál dech lásky odevšad;
A květ i tráva, co jich jenom zem
Má na ňadrech, ted' stráslý zimní sen.

Leč sotva kdo v sadu tom v šíř i v dál
Tak blahem se chvěl a zalykal
Jak chví se laň, když v lásce touhou štká,
A jak se chvěla sirá citlivka.

Sněžinky, pak fialky začly kvést,
Jež vyvábil z prsti vlahý déšť,
A výdech trav se mísil s jejich vůní
Tak jako píseň s doprovodem struny.

A sasanky a pyšný tulipán
I narcis krásný, jenž se sobě sám
Zahleděl v oči v tiché zátočině
A vlastní svojí milostností hyne;

I konvalinky, sestry rusálek,
Pobledlé touhou, jejichž mládí vděk

Prosvítá jako zvonků zachvění
Bělostným jasem z něžné zeleni;

I hyacintů modř a nach a běl,
A každý zvonek sladce vyzváněl
Hudbou tak jemnou a tak pronikavou,
Že jako vůně prošuměla hlavou;

I růže jak nymfy, když v lázeň jdou
A obnaží hrud' svou plamennou
A odhalují, závoj po závoji,
Laskání vzduchu nahou duši svoji;

I lilie, bakchantka ztepilá,
Číš pozdvihla, jež lunojasně plá,
Až zlatý plamen, hvězda, její zrak,
Průzračnou rosou hleděl do oblak;

I tuberosy a jasmín mdlý,
Ty nejsladší z květů, co vykvetly,
A vzácné trsy ze všech zemských krajin
V tom sadu zkvétaly v svém prvním máji.

A na vodách, jichžto proudný klín
Hrál zlatým a zeleným čerením,
Když světlo skrze haluze a loubí
Se prodralo tím baldachýnem v hloubi,

Ty chladné růže leknínů se chvěly
A hvězdy stulíků se třpytně rozsvěcely
A šumný proud si tančil kolem nich
A sladce uplýval ve vlnkách světelných.

A stezičky v mechu a v travinách
Se vinuly šírem i v houštinách,
Hned líbány sluncem a větríky,
Hned ztopeny v květoucí šeříky,

A plné sedmikrás a zvonků, které měly
Květ krásnější než bájně asfodely,
A kvítky skláněly se sklonkem dní
Svou korunku a každý skrýval v ní
Světlušky jasné před mhou večerní.

A v tomto čistém, nedotčeném ráji
Jak dětská očka, když se usmívají
Do maminčiných sladkých zpěvánků
A vzbouzejí se svěže ze spánku,

I kvítečky, jež vzbudil jitřní van,
Se rozesmály k slunným výšinám,
Co drahokamy, které v šachtě tmy
Rozjiskřil kahan blesky třpytnými;

A každý z těch kvítků se zalykal
Tím světlem a vůní, co z druhých ssál,
Jak milenci, když v těsném sblížení
Druh druha opíjí a jsou jím zpíjení.

Však citlivka, jež mohla poskytnout
Ze vší své lásky jenom útlý plod,
Třebaže víc než jiní milovala
A chtěla rozdat, víc než dárci brala.

Neb citlivka jen prostý kvítek má
A nevoní a není vznešená

A z hloubi srdce po tom vzpíná se,
Co sama nemá, touží po kráse!

A ustavičných vánků mnohý šum
Se sladkou hudbou linul k nebesům,
A paprsky, jež vyšlehal z hvězd
Zářících květů, samy začly kvést;

A rychlý hmyz se míhal tam a sem,
Co zlaté člunky slunným jezerem,
A ochmýřený světlem, roznášel
Živoucím travám třpytný vonný pel;

A rosné kapky v květních kalíšcích
Co oheň plály, když se východ zdvih,
A pak co dech se v blankyt rozplývaly
Jak duchů sbor a ztrácely se v dáli.

Polední vzduch se čirým žářem třás
Co jezero, v němž každý třpyt a hlas
Se kolébal a nořil v jeho klín
Jako když proud si hraje s rákosím.

A každičkový jak anděl s dobrou zvěstí
Citlivku laskal radostí a štěstím,
Zatím co zvolna plynul dlouhý den
Jak tichý oblak plyne blankytem.

A když pak soumrak s výšin sestoupil
A zmlkla zem a vzduch se láskou zpil,
A cit když zvroucněl v míru zšeřeném,
Když usnul den a k vládě procit sen,

Když tvor i pták se v oceánu snů
Propadli dlouze v tůň, v tu hlubinu,
V to vlnění, jež neviděno z tmy,
Cupká si v písku břehů vědomí;

Když jenom slavík zpíval nad hlavou
Tak sladkou píseň a tak jímavou,
A nebeské té písničky úryvky
Se mísily do snění citlivky; —

Tu citlivka sladce malátná
Klesala první v náruč sna
Jak dítě zmámené štěstím svým,
Útlounký miláček maminčin,
Jenž usíná ponořen v matčin klín.

II

A líbezný ráj ten měl Evu svou,
Svou vládkyni, vílu svou ochrannou,
Jež byla pro ten ve snu bdící luh
Tím, čím je hvězdám na obloze Bůh.

Ta paní krásná, paní spanilá,
Nejsladší z žen, co zem kdy nosila —
Neb líbeznost tak linula se z ní
Jak na hladině z růže jezerní —

Sad pěstovala z rána do stmívání
A jasice, jež v podnebeské báni
Ohnivou drahou planou do temnot,
Tryskaly z půdy v sledu jejích stop!

Neměla druhů mezi smrtelníky,
Leč její ruměnec a slastné vzlyky
V úsvitu jitra vždycky prozradily,
Čím její sny v čas spánku horce žily:

Jako by v noci ze zářících hvězd
Duch světelný se pro ni na zem snes
A ještě s touhou meškal kolem ní,
Ač jí ho skryl už závoj svítání.

Krok její zdál se trávu litovat;
A z rytmu jejích ňader bylo znát,
Jak každým vdechem rozkoší se chvěla,
Jak každý výdech s touhou propouštěla.

A kam jen stoupla vzdušná nožka její,
Vlající vlas smet stopu po kročeji
V travnaté půdě jako světla proud,
Když prosvěcuje v zelenavou hloub.

A vím, že každá květina v tom ráji
Se těšila, když kráčet zaslechla ji,
A zachvěla se slastně z dotyku
Těch magnetických štíhlých prstíků.

Vždyť krásná paní vodou od pramene
Křísila lístky žářem unavené
A vylévala z těžkých okvěti
Děšť lijáků a bouřek podletí.

A kvítky jim lehýnce pozdvihala
A proutím je vrbovým podpírala —
Tak, že kdyby to byly děti její,
Nemohla s nimi jednat laskavěji.

A housenky žravé a škodný hmyz,
Jenž útlounké stonky rostlin hryz,
Vše mrzké, co mohlo ráj poskvřnit,
Pryč nosila, daleko do trní, —

Leč vystýlala košík lupením
A travičkou a svěží zelení
Těm vyhnancům, kteří své přečiny
Páchali bezděčně, zlou vůlí nevinni.

Však včeličky a štíhlé denice
A zlaté mušky, které záříce

Líbají květy na medová ústa,
Ty směly s ní co její posli zůstat.

A mohylky, v nichž před svým zrozením
Motýli příští o životě sní,
Těž nechávala spokojeně lnout
Na hladkých cedrů kůru voňavou.

A paní ta, již květy od předjaří
Zřely v tom sadu něžně hospodařit,
V luzný čas léta — dřív než docela
Zežloutl první lístek — zemřela!

III

Tři dlouhé dny tu květy trnuly
Jak světlo hvězd, když luna vrcholí,
Či vlny v Bajích, jichžto třpytný kmit
Dým Vesuvu skryl truchlorouškou tmy.

A pak, v den čtvrtý, prochvél do všech cév
Citlivým kvítkem chmurný žalozpěv,
Krok nosičů a dupot těžkých bot
A vzlyk a pláč co temný chorovod;

Hluboký ston, jenž v dlouhý pláč se zvirt,
A tichý šelest, s kterým přešla smrt,
A chladný, ztuchlý, skličující pach,
Jenž vystupuje z rakve na marách;

V ztemnělé trávě každý květ se chvěl
V krůpějích slz, když zástup přecházel,
A lkavý vítr každý jejich vzdych
Ozvěnou truchlou vracel ve větvích.

Tak sad, kdys luzný, ustydl a ztllel
Jak mrtvá ta, v níž svoji duši zřel.
Tak sladký kdys, kdy dětským spánkem spal,
Teď zhas a zpust, že srdceryvný žal
I toho rval, kdo nikdy neplakal.

To uplynul v podzim letní čas
A podjitřní mlhou už jiskřil mráz

A jasné, zářné slunce polední
Jen zastíralo zhoubu noční tmy.

A plátky růží, šarlatový sníh,
Smrtelné lože stlaly v trávnících
A lilie vadly, bledly mdle,
Co zsinale tváře umrlé.

A líbeznost těch květů z Indií,
Tak sladká vánkům, jež kdys pily ji,
List po lístečku byla rozváta
A rozmetána větrem do bláta.

A listí, ted' zhnědlé a žlutavé
A mrtvolně bílé i krvavé,
Jak zástupy strašidel vítr hnál
A svistem svým ptáky burcoval.

A z lůna plevelů a hnusných pýří
Vzlétalo větrem símě netopýří
A zahnízdilo v zemské útroby
Kol květin tlících v hlíně hniloby.

A opadalé stvoly leknínů
Brázdily smutně kalnou hladinu
A vodní vír je smýkal tam a sem
Tak jak se vítr točil pod nebem.

A přišel déšť a stonky zpřelámané
Ležely v cestách ubité a zdrané
A holých loubí kostry bezlisté
Se hroutily v to zpustlé rumiště.

A v čase vichrů, nežli napad sních,
Vzbujelo býlí, plevel hlavu zdvih,
List samá skvrna a odporný vřed
Jak hadí břicho či ropuší hřbet.

Bodláčí, durman, kopřivy a blín
I bolehlav s tím pachem hnilobným,
Vztyčiv svůj dlouhý, dutorostlý dřík,
Svým dechem dusil mrtvé povětrí.

A býlí, jehož jména i sám verš
Si oškliví, tu zhoustlo v hnusnou spřež,
V houšť trní, mazlavých a mrzkých slot,
Z nichž pryskal studený a siný pot.

A plísňě, podhoubí a prašiviny
Jak mlha vzešly z rozhleněné hlíny,
Masitě bledé, jak když mršina
Se hnilobou už hýbat začíná.

Kal, žabinec a sliz a hustý hlen
Tok spoutaly a sedly na pramen
A kořání a býlí stisklo proud
Jak propletení hadi pod vodou.

A když ztich vítr, oblak zhoubných par
Jak stoupal výše, šířil smrt a zmar;
Byl zjitra vidět, cítit v poledne
A v noci zhoustl do tmy bezhvězdne.

A větvoví stromů v plný den —
Ač nikým v tom sadě nespátrěn —

Sžeh snětivou ranou meteor,
Jenž zvěstoval zkázu, smrt a mor.

Tu citlivku, sklíčenou tesknící,
Pláč roztrás a slzy prýštící
Zpod víček lístků těsně zpeřených
Hned ustydaly jako stydne kliš.

A opadly lístky a snítky pak
Svou sekyrou zutínal severák
A míza z cév se stáhla ke kořenům
Jako krev k srdci navždy utichlému.

Neb přišel mráz — jak bič byl jeho dech,
Když rozpukaný prst tisk na ústech,
Když v horách zmrazil katarakty řek
Až chřestily jak chřestí náramek;

Když bez hlesu jal v tvrdé řetězy
Vody i vzduch i zemské pomezí,
Když burácel co drsný vozataj
Přes severáky drancovaný kraj.

A býlí bující co živé mršiny
Před mrazným dechem prchlo do hlíny
A zatáhlo se do svých zemních nor
Tak jako k ránu mizí duchů sbor.

A pod citlivkou, v zemi pod kořeny
Krtci a křečci mřeli vysílením
A z mrazných nebes ptáci hladoví
Padali mrtví v nahé větroví.

Pak přišlo tání — mrazík deštěm zjih
Až těžké kapky stály ve větvích;
Leč přituhlo — a deštík na obrátku
Zas umrzl na těžkou jinovatku;

A vichr vířivý, co krajem táh
Jak žravý vlk, když větrí smrti pach,
Ty ztuhlé snítky, ztěžklé mrazem zim,
Ukrutně urval spárem surovým.

Když přešel mráz a jaro přišlo pak,
Z citlivky zbyl tu jenom zdraný vrak;
Leč durman, bodlák, bolehlav a blín
Jak kostlivci zas vstali ze ssutin.

Závěr

Nevím, zda citlivka, či to,
Co z ducha v ní bylo ukryto
Než její krása padla v plen
Cítila hrůzu těchto změn.

Nevím, zda oné paní duch,
Opustiv svojí krásy kruh,
Kde jako hvězda láskou plál —
Když ztratil radost, našel žal;

Leč v tomto žití, které jest
Sám omyl, temnota a trest,
Kde vše co má být se jen zdá,
Kde všichni jsme jen stíny sna,

Jest jedno skromné vyznání,
Jež utěší nás v zoufání:
Že, je-li všechno klam a mam,
Je preludem i zánik sám.

Ten sad, ta kráska spanilá,
Jež luzným luhem chodila —
Nezmizel nikdy v lůno tmy —
To my se změnili, to my!

Neb láska, slast a krása nezná změn
A nezná smrti — naše smysly jen
To nechápou a pro to temno v nás
A pro svou slabost nesnášíme jas.

Percy Bysshe Shelley

Citlivka

Edice Světová poezie v českých překladech

Překlad František Vrba

Ilustrace na obálce OlgaArtAbramova/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 10. 1. 2019

ISBN 978-80-7602-479-3 (epub)

ISBN 978-80-7602-480-9 (pdf)

ISBN 978-80-7602-481-6 (prc)